

Eco Reest

Stadhoekweg 2 te Kloetinge

Nader inventariserend onderzoek haas en habitattoets
kleine marterachtigen

Projectnummer: 250373

Rapport

KANTOOR ALMERE
T 036 8200397

KANTOOR BREDA
T 0113 362280

KANTOOR GOES
T 0113 362280

KANTOOR GRONINGEN
T 0596 633355

KANTOOR HOOGEVEEN
T 0528 373982

project Nader inventariserend onderzoek haas en habitattoets kleine marterachtigen projectnummer 250373
Stadhoekweg 2 Kloetinge

versie rapport	versienummer	datum	reden vervallen
	1.0	19 september 2025	Opmerkingen opdrachtgever
	1.1	13 november 2025	Vigerende versie

auteur [redacted] en [redacted]
controle en vrijgave [redacted]
paraaf [redacted]
opdrachtgever Evides N.V.
Schaardijk 150
3063 NH ROTTERDAM
contactpersoon [redacted]

DISCLAIMER

Dit rapport is het resultaat van een nader inventariserend onderzoek haas en een habitattoets voor kleine marterachtigen dat is uitgevoerd ter plaatse van Stadhoekweg 2 te Kloetinge, in opdracht van Evides N.V. Ten behoeve van de juiste interpretatie van dit rapport is het noodzakelijk te beschikken over de gehele rapportage, inclusief bijlagen. De gebruikte foto's zijn afkomstig van Eco Reest, tenzij anders vermeld.

Het rapport is ongeschikt voor toepassing in een juridische context indien de paginanummering van het rapport onjuist of onvolledig is, de bijlagen genoemd in de inhoudsopgave (deels) ontbreken en het projectnummer in het rapport en op de bijlage niet overeenkomt.

© 2025 Eco Reest BV.

Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren: Eco Reest 2025 Nader inventariserend onderzoek Stadhoekweg 2 te Kloetinge, 250373, d.d. 13 november 2025

We stellen dit rapport alleen ter beschikking aan derden in geval van schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Kwaliteitsborging	4
1.3	Wettelijk kader	4
1.3.1	Bescherming andere soorten	5
1.4	Leeswijzer	5
2.	Plangebied en voorgenomen werkzaamheden	6
2.1	Beschrijving plangebied	6
2.2	Voorgenomen werkzaamheden en planning	11
3.	Onderzoekopzet.....	12
3.1	Haas	12
3.2	Kleine marterachtigen (wezel en hermelijn)	12
4.	Resultaten van het inventariserende onderzoek	13
4.1	Hazen	13
4.1.1	Waarnemingen	13
4.2	Habitattoets wezel en hermelijn	15
4.2.1	Voedsel	15
4.2.2	Verbindingen	17
4.2.3	Verblijfplaatsen	18
4.2.4	Conclusie habitattoets	20
5.	Functie van het plangebied en effectbeoordeling	21
5.1	Hazen	21
5.1.1	Hazen effectbeoordeling	22
5.1.2	Conclusie effectbeoordeling hazen	23
5.2	Kleine marterachtigen	24
5.2.1	Conclusie effectbeoordeling kleine marterachtigen	24
6.	Juridische vervolgstappen	25
6.1	Aanvullende voorwaarden die gelden vanuit de quickscan	25
6.2	Vergunning	25
6.3	Mitigerende en compenserende maatregelen haas	26
6.4	Mitigerende en compenserende maatregelen wezel en hermelijn	27
6.4.1	Ecologische begeleiding	28
6.4.2	Bescherming vogels tijdens het broedseizoen	28
6.5	Zorgplicht.....	28
6.6	Conclusies	28
6.7	Verantwoording	29
	Geraadpleegde bronnen	30

1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding en de doelstelling van het onderzoek en het wettelijk kader.

1.1 Aanleiding en doel

Evides N.V. is voornemens om ter plaatse van Stadhoekweg 2 een nieuwe drinkwaterzuivering te realiseren.

In dat kader is door ABO-Milieuconsult B.V. een quickscan uitgevoerd (rapportnummer ANL24-9384, d.d. 9-12-2024). Hieruit is naar voren gekomen dat de locatie geschikt is voor verblijfplaatsen en leefgebied van hazen en kleine marterachtigen, waaronder de wezel en hermelijn. Voor overige beschermde soorten is er geen potentie aanwezig in het plangebied en worden zodoende niet nader besproken in dit rapport.

Gezien de grootte en inrichting van het gebied, en daarmee de moeilijkheid om het nader onderzoek met wildcamera's uit te voeren, is gekozen om voor dit plan een habitattoets te schrijven voor de wezel en hermelijn. In de habitattoets wordt beschreven in hoeverre het plangebied geschikt leefgebied bevat voor kleine marterachtigen. Om voor hazen vast te stellen of uit te sluiten dat verblijfplaatsen en/of functioneel leefgebied aanwezig is, is Eco Reest BV gevraagd nader inventariserend onderzoek uit te voeren ter plaatse van de Stadhoekweg 2 te Kloetinge.

Doel van het nader onderzoek is tweeledig:

1. Er wordt vastgesteld of en zo ja op welke manier, het plangebied deel uitmaakt van het functioneel leefgebied van hazen, hermelijn en wezel.
2. Daarnaast wordt bepaald of de voorgenomen werkzaamheden een overtreding van de bescherming van natuurwaarden van de Omgevingswet (Ow) tot gevolg hebben.

1.2 Kwaliteitsborging

Eco Reest BV streeft naar een zo hoog mogelijk kwaliteit van onderzoek te leveren:

Eco Reest Holding BV is gecertificeerd volgens "NEN-EN-ISO 9001:2015", voor het geven van advies in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen met inbegrip van de uitvoering van gerelateerde onderzoeksactiviteiten op het gebied van ecologie, bodem en asbest.

Eco Reest is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Als aangesloten adviesbureau zorgen we samen met de andere leden voor een betere borging van kwaliteit in de uitvoering van ecologisch onderzoek.

Dit onderzoek en advies is tot stand gekomen onafhankelijk van de belangen van de opdrachtgever en derden.

Eco Reest BV is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en is gemachtigd gebruik te maken van de vergunningen en correspondentie met bevoegde gezagen van het Netwerk Groene Bureaus met betrekking tot de Omgevingswet.

1.3 Wettelijk kader

Voor de bescherming van natuurwaarden is de Omgevingswet (Ow) van toepassing. De Ow regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, beschermde soorten en houtopstanden. Daarnaast zijn ook bijzondere natuurgebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) relevant. De volledige wetstekst is hier te vinden:

<https://wetten.overheid.nl>. De regels voor natuur zijn (voornamelijk) uitgewerkt in het Besluit activiteiten leefgebied (Bal) en het Besluit kwaliteit leefgebied (Bkl).

1.3.1 Bescherming andere soorten

In de Omgevingswet is een lijst met nationaal beschermde soorten opgenomen. Hierop is artikel 11.54 van het Bal van toepassing.

Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de Ow, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a) in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A van het Bal, opzettelijk te doden of te vangen;
- b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, en;
- c) vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B van het Bal, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Provincies zijn bevoegd voor ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer en onderhoud van bijvoorbeeld bermen, watergangen en dergelijke vrijstelling te verlenen van een of meer van de verboden voor aangewezen soorten.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied besproken. Hoofdstuk 3 bevat de onderzoeksopzetten. Hoofdstuk 4 beschrijft de resultaten van de uitgevoerde onderzoeken. De effectbeoordeling van de resultaten staat in hoofdstuk 5. Besloten wordt met hoofdstuk 6, waarin besproken wordt welke juridische vervolgstappen aan de orde zijn voor het project.

2. Plangebied en voorgenomen werkzaamheden

In dit hoofdstuk is het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied beschreven.

2.1 Beschrijving plangebied

Huidige situatie plangebied

Het plangebied bestaat uit een akker en een landbouwpad, gelegen aan de Stadhoekweg 2 te Kloetinge, zie figuur 2.1. In het plangebied zijn twee hoogspanningsmasten van Tennet aanwezig, aangegeven met gele markeringen. De akker is in het zuidoosten begrensd door sloten en in het noordwesten door watergangen die zijn beschoeid. De watergangen zijn begroeid met verschillende ruigtevegetaties waaronder riet. Het landbouwpad in het noorden is onverhard en loopt tussen akkers door. Het pad is met de rest van het plangebied verbonden middels een aarden brug, die aan weerszijden begroeid is met bramen. De watergang in het noorden is verbonden middels een duiker onder de brug. Bij de hoogspanningsmast van Tennet in de zuidelijke hoek is een overhoek gelegen met kruiden en bloemen. Het plangebied wordt omgeven door akkers met diverse gewassen/fruitbomen. In het zuidoosten grenst het plangebied aan de industriewaterzuivering Wranghe, dat eveneens in bezit is van Evides. Er staan geen bomen of gebouwen in of direct grenzend aan het plangebied, maar wel op het terrein van de industriewaterzuivering Wranghe. Het plangebied is ongeveer 12 ha. in oppervlakte.

Het plangebied is in bezit van Evides en wordt momenteel verpacht aan agrariërs. Tijdens de diverse bezoeken was er ook een afwisseling in teelt.

Figuur 2.1: Plattegrond van het plangebied (rood) met de aanwezige elektriciteitsmasten (geel). (Bron: Arcgis).

Figuren 2.2 tot en met 2.9 geven een impressie van het plangebied.

Figuur 2.2: Zuidkant van het plangebied met de aangrenzende sloot.

Figuur 2.3: Gewas (mosterdplanten) in het plangebied op 19 september 2024.

Figuur 2.4: Sloop ten oosten van het plangebied.

Figuur 2.5: Overhoek bij de elektriciteitsmasten in het zuiden van het plangebied.

Figuur 2.6: Overzichtsfoto van het plangebied (braakliggend) op 3 juni 2025.

Figuur 2.7: Watergang ten noorden van het plangebied.

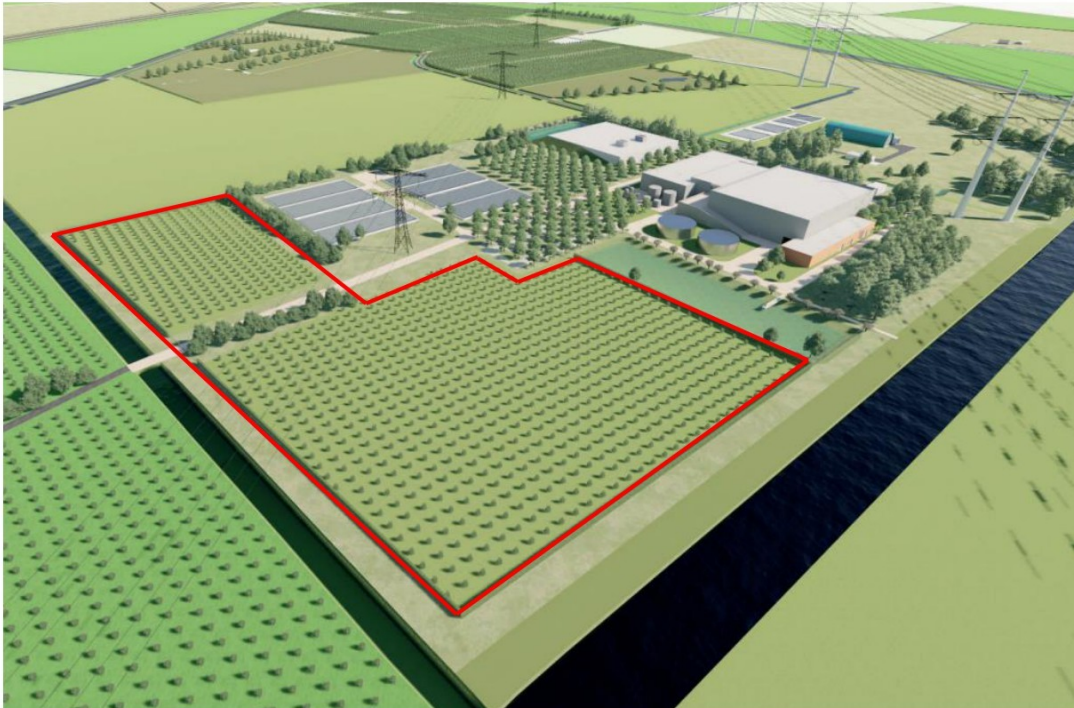
Figuur 2.8: Landbouwpad ten noorden van het plangebied.

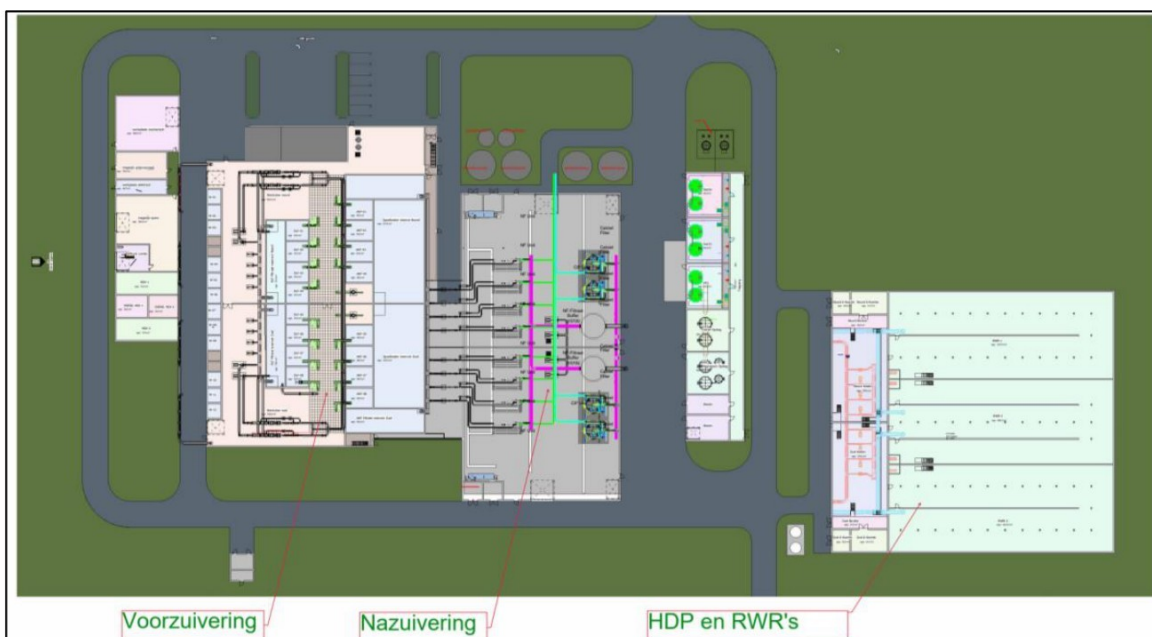
Figuur 2.9: De grote watergang ten westen van het plangebied, gefotografeerd vanaf een zijstraat aan de Zaaidijk.

2.2 Voorgenomen werkzaamheden en planning

De opdrachtgever is voornemens om binnen het plangebied een nieuwe drinkwaterzuivering (project PR011876 DWZ Wranghe) te realiseren, zie figuur 2.10. Een deel van het plangebied (rood omlijnd) wordt niet gebruikt en zal waarschijnlijk akker blijven. Tijdens de werkzaamheden zal dit deel van de akker wel als bouwplaats gebruikt worden. Het landbouwpad geeft toegang tot het plangebied en zal versteend worden voor de realisatie van een 2e ontsluitingsweg. In de voorgenomen plannen worden op de westelijke watergang overstortleidingen afgewaterd. De overstortleidingen vervoeren water, afkomstig van aangelegde wadi's in het plangebied, richting de westelijke watergang. Hiervoor zal één meter van de rietkraag verwijderd worden. Het afwateren heeft geen gevolgen voor de waterstand. De start van de werkzaamheden zijn gepland voor 2026.

Figuur 2.10: Toekomstige situatie in het plangebied. Het rode vlak wordt niet gebruikt voor de nieuwe installatie en zal waarschijnlijk akker blijven. (Bron: Bosch Slabbers, d.d. 27-10-2025).

Figuur 2.11: Plattegrond van de nieuwe drinkwaterzuivering. (Bron: Opdrachtgever, d.d. 10-07-2024).

3. Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk zijn de methoden van het veldonderzoek per onderzochte soort(groep) beschreven.

3.1 Haas

Het onderzoek naar hazen is uitgevoerd conform het Toetsingskader haas provincie Utrecht (2024). Het bevoegd gezag van Zeeland heeft aangegeven dat dit document ook leidend is in de provincie Zeeland. Het onderzoek heeft plaatsgevonden door middel van twee veldbezoeken, in de periode februari tot en met oktober. Eén bezoek dient tussen april en juli uitgevoerd te worden en tussen de bezoeken moet minimaal 10 dagen zitten. De bezoeken zijn uitgevoerd tussen zonsondergang en 3,5 uur naar zonsondergang. De veldrondes zijn uitgevoerd tijdens geschikte weersomstandigheden. De onderzoeksrondes hebben als doel het leefgebied van de haas in kaart te brengen.

Met behulp van een warmtebeeldcamera (Hikmicro, falcon) zijn de aanwezige hazen en het leefgebied in beeld gebracht. Op basis van de waargenomen hazen en een beoordeling van het plangebied is vastgesteld welke functies voor de haas aanwezig zijn. In tabel 3.1 zijn de veldrondes en omstandigheden tijdens deze rondes genoteerd.

Het onderzoek naar hazen heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.1: Uitgevoerde onderzoeksrondes hazen.

Ronde*	Datum (2025)	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
1	20-03-2025	18:58	19:00	20:23	14	2	Onbewolkt	Droog	1
2	10-04-2025	20:33	21:28	22:40	7	2	Onbewolkt	Droog	1

3.2 Kleine marterachtigen (wezel en hermelijn)

Gezien de grootte van het gebied, en daarmee de moeilijkheid en hoge inspanning die noodzakelijk is voor een verdiepend onderzoek, is gekozen voor het opstellen van een habitattoets voor de wezel en hermelijn. In de habitattoets is besproken wat de totale oppervlakte is van het mogelijk geschikt leefgebied voor de hermelijn en wezel. Daarnaast is een uitgebreide analyse opgesteld voor de verschillende functies: voedsel, verbindingen en verblijfplaatsen. Externe factoren zoals landgebruik en jaargetijde zijn ook in de beoordeling meegenomen. Voor de habitatbeoordeling wordt ook een veldbezoek uitgevoerd om de verschillende elementen in kaart te brengen. Aan de hand van deze beoordeling en het veldbezoek is bepaald of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Het veldbezoek heeft op de volgende data en bij de onderstaande weersomstandigheden plaatsgevonden:

Tabel 3.2: Uitgevoerde onderzoeksronde wezel en hermelijn.

Datum (2025)	Begintijd	Eindtijd	Temp (°C)	Wind (Bft)	Bewolking	Neerslag	Veldwerkers
02-06-2025	13:00	16:00	18	3	Half bewolkt	Droog	1

4. Resultaten van het inventariserende onderzoek

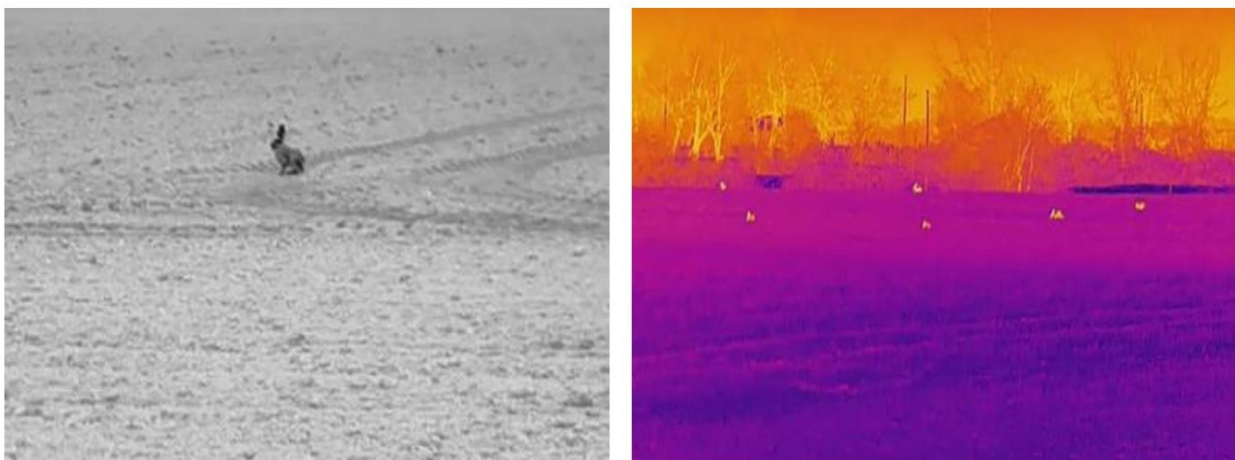
In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het veldonderzoek en de habitattoets beschreven.

4.1 Hazen

4.1.1 Waarnemingen

Tijdens de veldbezoeken zijn in het plangebied en op de aangrenzende akkers diverse hazen waargenomen. De waargenomen hazen zaten stil of renden door het gebied, zie figuur 4.1 en 4.2 van de warmtebeeldcamera.

Tijdens de onderzoeksrondes is naast het plangebied ook naar de omgeving gekeken op aanwezigheid van hazen. Alle akkers die vanuit de strategische punten (geel in figuur 4.4) overzien konden worden zijn meegenomen. De andere akkers waren vanwege begroeiing, struweelhagen rondom fruitgaarden of door een te verre afstand niet goed te overzien met de warmtebeeldcamera. De hazen zaten bij het eerste veldbezoek verspreid over de drie aaneengesloten akkers, zie figuur 4.3. Bij het tweede veldbezoek zaten de hazen in het plangebied veelal aan de oostelijke zijde, nabij de sloot.

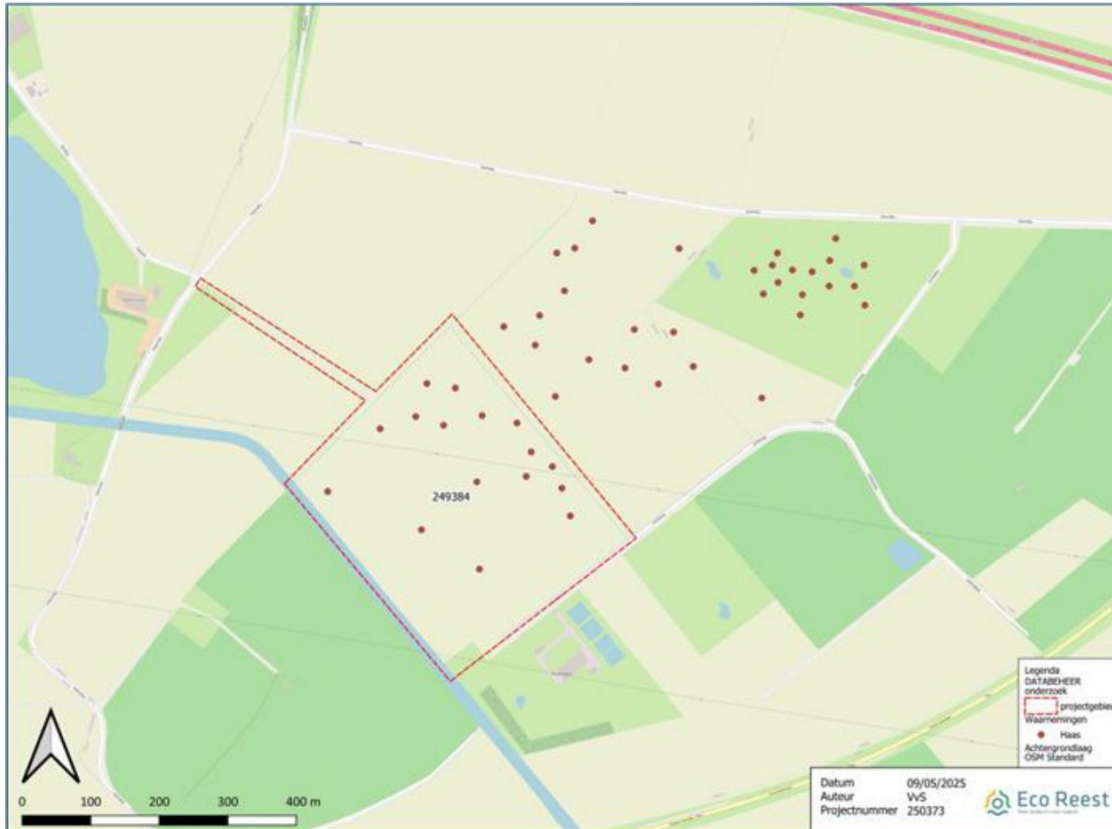
Figuur 4.1 en 4.2: Waarnemingen hazen met warmtebeeldcamera met verschillende lichtinstellingen.

De hazen zaten bij het eerste veldbezoek verspreid over de drie aaneengesloten akkers. Bij het tweede veldbezoek zaten de hazen in het projectgebied veelal aan de oostelijke zijde, nabij de sloot. Vermoedelijk heeft dat te maken gehad met de verlichting van de auto van de veldonderzoeker. Bij het eerste veldbezoek reed de auto zonder lichten. Bij het tweede veldbezoek was dat niet mogelijk en waren de lichten niet gedoofd. Hazen reageren snel op verstoring door weg te rennen. Hazen kunnen overigens wel over sloten heen springen, maar deden dat in deze situatie niet.

De aantallen hazen die zijn waargenomen tijdens de onderzoeken zijn:

Tabel 4.1: Resultaten van het aantal hazen dat is waargenomen.

Ronde*	Datum (2025)	Plangebied	Akker 2	Akker 3	Akker 4	Totaal
1	20-03-2025	8	6	8	0	22
2	10-04-2025	8	10	7	0	25

Figuur 4.3: Locaties van de waargenomen hazen in het plangebied.

Figuur 4.4: Overzicht van de meegenomen (groen) en niet meegenomen (paars, fruitgaarden) akkers tijdens het onderzoek en strategische punten (geel).

4.2 Habitattoets wezel en hermelijn

In dit hoofdstuk wordt besproken wat de functies zijn van het plangebied in verhouding tot de wezel en hermelijn. Met deze beoordeling kan bepaald worden of door de voorgenen werkzaamheden essentieel leefgebied voor kleine marterachtigen verdwijnt en of hiervoor compensatie gerealiseerd moet worden.

De belangrijkste landschapkenmerken voor kleine marterachtigen zijn: voedsel, verbindingen en verplaatsen. Deze drie voorwaarden staan in de habitattoets centraal en worden voor zowel de wezel als hermelijn uitgewerkt.

4.2.1 Voedsel

De wezel is een uitgesproken vleeseter en voedselbronnen bestaan voornamelijk uit (woel)muizen. Andere dieren die worden gegeten zijn: ratten, mollen, vogels, eieren, slakken, kikkers, insecten en ook jonge konijnen en hazen. De wezel jaagt op reuk en gaat daarbij veel plekken af, zoals holletjes. De wezel is zo klein dat ze ook in muizenholen prooien achterna kunnen kruipen. Onderzoek heeft uitgewezen dat mannetjes meer op de grond jagen, terwijl vrouwtjes meer in holen jagen; ze kunnen dus concurrentie met elkaar vermijden.

De hermelijn is, vergelijkbaar met de wezel, ook een vleeseter. De hermelijn jaagt op kleine zoogdieren zoals: woelmuizen, ratten, konijn, vogels en eet ook eieren. De prooien kunnen groter zijn dan de hermelijn zelf en hij springt ook prooien achterna het water in. De hermelijn jaagt op zijn prooien door middel van geluid, zicht of geur.

Het plangebied biedt geschikte foerageerplekken aan in de vorm van verruigde akkerranden en daar aansluitend de watergangen, zie figuur 4.5 en 4.6. Ook de akker zelf, zodra er gewas op staat, kan foerageerplekken aanbieden. Deze plekken zijn geschikt voor prooidieren zoals amfibieën, (woel)muizen, vogelnesten (meerkoet onder andere) en ratten. Tevens biedt het plangebied mogelijk prooien aan tijdens de paartijd van hazen, door de aanwezigheid van jonge hazennestjes. Doordat de akker in gebruik is door agrariërs zal dit aanbod in het plangebied tijdelijk zijn (zodra het gewas hoger staat) of mogelijk in de ruigtes van de akkerranden.

Figuur 4.5 en 4.6: Slootranden en de verruigde akkerrand en watergang ten westen van het plangebied.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 12 hectare en kan daarmee afhankelijk van de begroeiing van het plangebied, wel of niet voldoende voedsel aanbieden. Omdat het plangebied gebruikt wordt voor agrarische doeleinden vinden er een wisselende gewassenteelt plaats. Dit zorgt ervoor dat er periode zijn waarin het gewas hoog staat zoals op 19 september 2024 en dat er periode zijn waarin het plangebied kaal is, zie ook figuur 2.3 en 2.6. Zodra de akker kaal is en geen dekking meer biedt voor kleine marterachtige verliest het zijn functie als foerageergebied gedeeltelijk. Mede door een verdwijnend aanbod van prooidieren en doordat er geen dekking meer aanwezig is. In deze periode gaat het foerageergebied van 12 ha naar ongeveer 1,16 ha (bermen plangebied).

Het leefgebied van de wezel is minimaal 1 hectare en die van de hermelijn 4 hectare. De groottes kunnen variëren afhankelijk van het geslacht en voedselaanbod. Gezien het plangebied niet permanent begroeid is en de bermen op een minimale grootte zitten voor een leefgebied van de wezel, is het aannemelijk dat het plangebied niet zelfstandig voldoende foerageerplekken aanbiedt, maar onderdeel is van een groter leefgebied. In de bredere omgeving zijn eveneens potentiële foerageerplekken aanwezig in de vorm van verruigde akkerranden of weilanden die zijn omringd met bosschages/struiken en begraasd worden door koeien. In figuur 4.8 zijn de aangrenzende potentiële

foerageergebieden weergegeven. Door de aanwezigheid van foerageergebieden in de directe omgeving is het ook aannemelijker dat hermelijnen en wezels het plangebied weten te vinden als foerageergebied.

Figuur 4.7: Waarnemingen van konijnen, hazen, woelratten en aardmuizen in de omgeving van het plangebied (rode marker). (Bron: NDFF).

Figuur 4.8: Geschikte foerageergebieden (groen) en zeer geschikte foerageergebieden (blauw). Het plangebied is rood gemarkeerd.

4.2.2 Verbindingen

De wezel en hermelijn zijn vanwege hun grootte kwetsbaar voor roofdieren zoals vossen, roofvogels, uilen en huisdieren. Ze blijven daarom dicht bij begroeiing voor beschutting tegen roofdieren. Dit soort begroeiing of objecten kan bestaan uit hogere verruiging, houtwallen, bosschages, hagen en stenen muren. De wezel en hermelijn gebruiken verbindingen als foerageerplekken maar ook voor de migratie tussen gebieden. Stapstenen tussen gebieden zijn ook voldoende zolang de afstand niet groter is dan vijf meter. De verschillen tijdens de seizoenen kan zorgen voor een verminderde geschiktheid doordat verbindingen hun dekking verliezen.

In het plangebied zelf zijn geen verbindende elementen aanwezig. De akker is in agrarisch gebruik en daardoor monotoon. De randen van het plangebied vormen wel verbindingen door verruiging en watergangen. De westelijke watergang met verruiging biedt hierbij meer beschutting dan de overige randen doordat deze watergang minder wordt beheerd en deze jaarrond beschutting biedt, zie figuur 4.10. De overige akkerranden worden gemaaid, zie figuur 4.9 en staan ook periodiek droog in de zomer.

Figuur 4.9 en 4.10: Net gemaaide slootranden en de watergang met rietvegetatie aan de westkant.

Figuur 4.11 en 4.12: Verbindingen in de omgeving van het plangebied.

In de omgeving van het plangebied zijn ook verbindingen aanwezig zoals de hagen rondom fruitgaarden, sloten, rietruigtes en bosschages. Al deze verbindingen zijn potentieel onderdeel van een netwerk aan verbindingen die marterachtigen gebruiken voor de migratie tussen gebieden.

De randen van het plangebied maken dus onderdeel uit van een groter netwerk aan verbindingen. Zeker de westelijke watergang met verruiging is een belangrijk onderdeel van dit netwerk. Dit komt deels doordat de verbinding het gehele jaar geschikt is en doordat de verbinding over een groter gebied doorloopt. Tevens loopt de verbinding door naar een waterpartij aan de Groeweg/Pietersweg die zeer geschikt foerageergebied vormt voor hermelijn en wezel.

Figuur 4.13: Alle verbindingen aangegeven met oranje (sloten, greppels, bosschages, verruigingen en hagen) aanwezig in het plangebied of in de directe omgeving.

4.2.3 Verblifplaatsen

De hermelijn heeft een groot scala aan verschillende verblijfplaatsen en gebruikt onder andere: tunnels onder mossen, mosbollen, openingen in houtstapels, onder boomwortels, in omgevallen bomen en in ratten- en woelratholen. Hermelijnen maken geen eigen verblijfplaatsen, maar gebruiken dus altijd een bestaande opening of ruimte. Voorwaarde van de verblijfplaatsen is dat ze goed geïsoleerd zijn tegen de kou.

De verblijfplaatsen van wezels zijn vaak kleinere dan die van hermelijnen. Zij gebruiken vaak oude hopen van muizen, mollen, ratten en soms ook konijnen. De hopen worden bedekt met de vacht van prooidieren. Belangrijk is dat de verblijfplaatsen droog zijn, in dekking liggen en goed geïsoleerd zijn. De meeste verblijfplaatsen liggen tussen struikgewas, in houtwallen, bosranden of verruigingen.

Zowel de wezel als hermelijn heeft binnen het leefgebied een scala aan verblijfplaatsen die afwisselend gebruikt worden als rust- en/of voortplantingsplaatsen. Dit kan afhankelijk zijn van het voedselaanbod of de tijd van het jaar.

Doordat beide marterachtigen hopen in gebruik nemen van ratten en muizen is het mogelijk dat in de verruigingen langs de akkerranden en watergangen verblijfplaatsen aanwezig zijn van de wezel en/of hermelijn. De verruiging naast de watergang ten westen van het plangebied biedt voldoende dekking voor hermelijnen en wezels om hierin een verblijfplaats te realiseren. Deze kant wordt gezien de ligging tegen de watergang ook het minst verstoord door landbouwvoertuigen, verkeer of andere menselijke activiteiten.

Figuur 4.14: Verruigde bermen ten westen van het plangebied die geschikt is voor verblijfplaatsen van wezels en hermelijnen.

Ook in de omgeving zijn voldoende mogelijkheden voor verblijfplaatsen zoals in bosranden en verruigingen. Doordat het netwerk uit meerdere verblijfplaatsen bestaat is het belangrijk dat ook in de omgeving aanbod is van diverse structuren voor verblijfplaatsen. In figuur 4.15 en 4.16 zijn de in de omgeving potentiële plekken voor verblijfplaatsen afgebeeld.

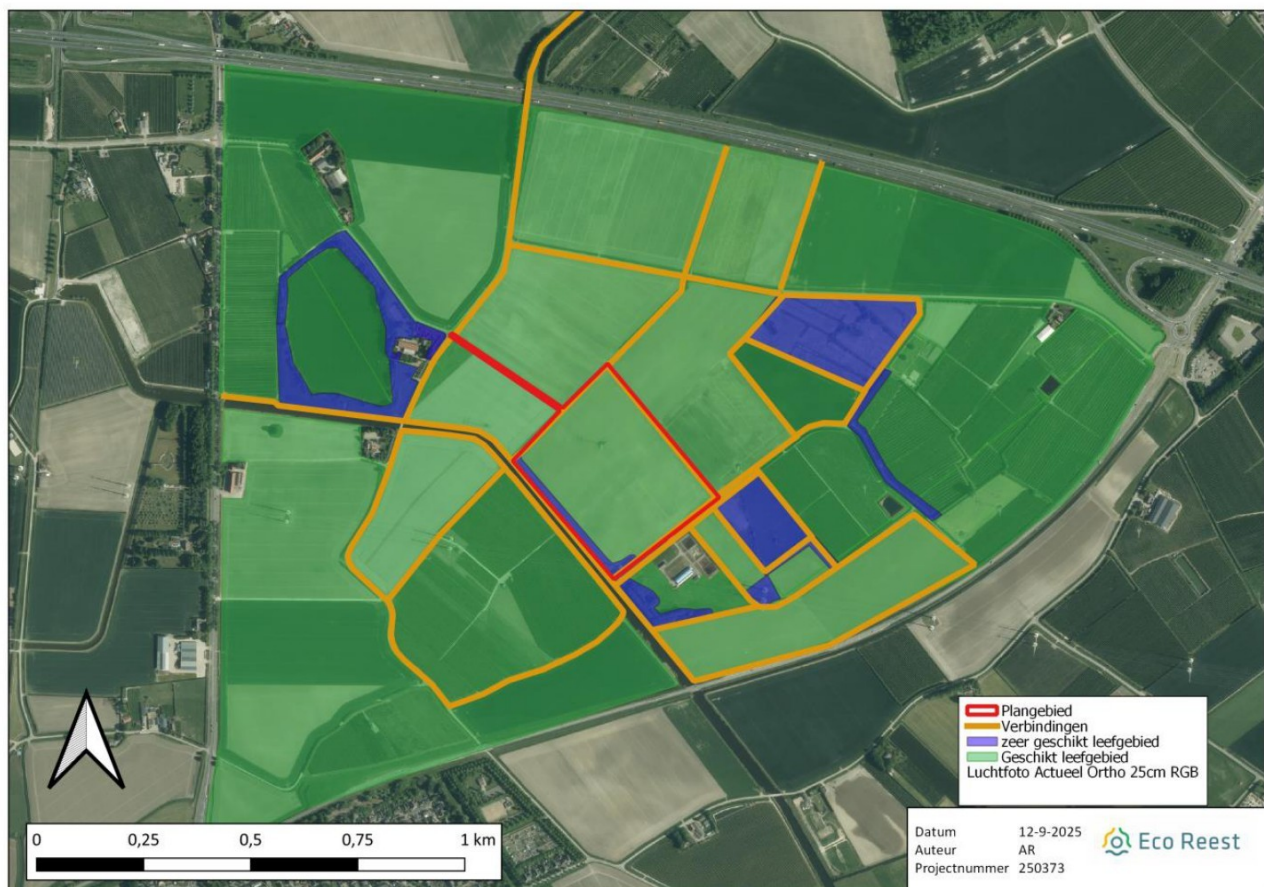

Figuur 4.15 en 4.16: Braamverruiging en bosschages met verruigde berm tegenover het plangebied.

4.2.4 Conclusie habitattoets

Binnen het plangebied zijn diverse functies voor de wezel en hermelijn aanwezig. De randen van de akker kunnen gebruikt worden voor foerageerplekken op muizen, ratten, hazen, amfibieën en vogels. Dezelfde randen kunnen ook gebruikt worden voor verblijfplaatsen en als verbinding door het leefgebied heen. Zeker de westelijke rand tegen de watergang biedt voldoende dekking voor migratie en verblijfplaatsen. Deze rand ligt verder van verkeer en landbouwvoertuigen waardoor ook weinig of minder verstoring plaatsvindt.

Doordat de akker in agrarisch gebruik is biedt het plangebied zelf niet het gehele jaar voldoende dekking, foerageergebied of verblijfplaatsen aan om zelfstandig een wezel of hermelijn populatie in stand te houden. Dit komt mede doordat de bermen van het plangebied niet voldoende leefgebied zoals foerageerplekken aanbieden (1,16 ha). Wel kan het via verschillende verbindingen onderdeel uitmaken van een groter leefgebied voor beide soorten. Gezien de ligging van de A58 ten noorden en de N666/N669 ten zuiden wordt het groen gearceerde gebied in 4.17 gezien als een afzonderlijk leefgebied, waarin het plangebied centraal ligt.

Figuur 4.17: Potentieel leefgebied van kleine marterachtigen (wezel en hermelijn) in de omgeving van het plangebied. Groen=geschikt leefgebied, geel=verbindingen, blauw=zeer geschikt leefgebied en rood is het plangebied. De blauwe gebieden zijn ook de locaties waarbij het zeer aannemelijk is dat er verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Met de voorgenomen plannen wordt mogelijk leefgebied van kleine marterachtigen vernield of verstoord. Zeker het verwijderen van de rietkraag en de aanleg van de waterafvoer op het westelijke kanaal kan verstrend zijn en/of leefgebied beschadigen of vernielen. Met de werkzaamheden verdwijnen plekken voor verblijfplaatsen (blauw), foerageergebied (groen) en verbindingen (geel). Om negatieve effecten op kleine marterachtigen te voorkomen is het noodzakelijk vervolgstappen te nemen.

5. Functie van het plangebied en effectbeoordeling

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld welke effecten de voorgenomen werkzaamheden hebben op de binnen de locatie aanwezige wettelijke beschermde soorten. De resultaten worden behandeld per soort(groep).

5.1 Hazen

Het hazenonderzoek heeft duidelijk gemaakt dat er in het onderzoeksgebied diverse hazen voorkomen en het plangebied, zowel als de omgeving, leefgebied is voor hazen. Tijdens beide veldrondes werden 8 acht hazen waargenomen in het plangebied. Samen met de omliggende gebieden werden bij de eerste ronde 22 hazen waargenomen en bij de tweede ronde 25.

Vanwege de afstand en onoverzichtelijkheid zijn niet alle omliggende akkers in het onderzoek meegenomen. De direct westelijke percelen naast het plangebied bestaan uit fruitgaarden die zijn omringd door hoge hagen, zie ook figuur 5.1 en 4.4. Vanwege deze hagen zijn niet alle omliggende akkers meegenomen in het onderzoek. De fruitgaarden maken wel onderdeel uit van potentieel geschikt leefgebied voor hazen, zie figuur 5.2.

Figuur 5.1: Hoge haag die de fruitgaarden omringd.

Het plangebied staat in directe verbinding met functioneel leefgebied in de omgeving, zie figuur 5.2.

Dit functioneel leefgebied (roze vlak in figuur 5.2) bestaat uit:

- ✂ Akkers voor foeragegebied en legers;
- ✂ Boomgaarden als foeragegebied;
- ✂ Groenstructuren die dekking bieden of waar legers kunnen liggen (heggen langs de boomgaarden en groenstructuren langs de sloot, zoals riet).

De direct westelijke percelen naast het plangebied zijn buiten beschouwing gelaten voor het functioneel leefgebied gezien dit gebied wordt gescheiden door een brede watergang (tussen de 10 en 15 meter). Al hoewel hazen kunnen zwemmen zijn ze geen liefhebbers en gebeurt dit vaak alleen in noodsituaties. Gezien het geschikt leefgebied in de directe omgeving zijn daarom de westelijke percelen achter de brede watergang buiten beschouwing gelaten.

De verdere begrenzing is bepaald door:

- ⚡ De snelweg A58 in het noorden;
- ⚡ Provinciale wegen in het oosten en westen. Smalle, verharde landwegen zijn geen barrière voor hazen;
- ⚡ Afgesloten terreinen en boerderijen;
- ⚡ Ook waterpartijen (ontstaan door zandwinning) zijn niet gerekend tot het functioneel leefgebied.

De afwisseling van akkers en boomgaarden maakt het leefgebied jaarrond geschikt. In de zomer kan er gefoerageerd worden op de akkers en de legers kunnen in de groenstructuren en sloten worden gemaakt. In de winter kan er gefoerageerd worden in de boomgaarden (met name bast en twijgen van appelbomen zijn geliefd bij hazen) en kunnen legers onder heggen aan de rand van de boomgaarden liggen. De akkers en boomgaarden zijn enkel gescheiden door een smalle wegen, versteende paden of sloten, die geen belemmering vormen voor hazen om over te steken.

Figuur 5.2: Plangebied in rood, watergang ten westen in blauw en geschikt leefgebied voor hazen in roze.

5.1.1 Hazen effectbeoordeling

Bij de werkzaamheden wordt leefgebied van hazen aangetast door inname van functioneel leefgebied. Het direct toegankelijke functionele leefgebied in de omgeving is ongeveer 14 keer zo groot in oppervlakte in vergelijking tot het plangebied (0,123 vierkante kilometer van het plangebied en 1,739 vierkante kilometer). Volgens de huidige plannen zal niet het gehele plangebied worden bebouwd voor de drinkwaterzuivering maar alleen het zuidelijke deel, zie figuur 2.10. De noordelijke delen zullen, na de bouw en het gebruik als bouwterrein, worden teruggebracht voor pacht door agrariërs.

Hazen zijn niet territoriaal en leven grotendeels solitair. In de paartijd vormen hazen paren of groepjes. De dichtheden zijn afhankelijk van de plaats en het seizoen en gaan van enkele tot bijna 150 individuen/km². Dit getal kan oplopen naar mate tijdens het seizoen jonge worden geboren. Het leefgebied kan variëren van 0,12 tot 300 km².

De literatuurwaarden met betrekking tot dichtheden van hazen lopen sterk uiteen, in zowel matig als geschikt habitat. De exacte dichtheden in optimaal habitat in Nederland zijn onbekend en zullen waarschijnlijk wisselen tussen de gebieden. Ter Harmsel et al. (2022) gebruiken een referentiedichtheid met een ondergrens van 15 hazen per km² en een bovengrens van 40 dieren per km² om de populatie in Nederland te berekenen. Wanneer deze getallen worden toegepast op het plangebied komt dit op een draagkracht van 1,8 tot 4,8 hazen. Gezien in het plangebied 8 hazen zijn waargenomen ligt het aantal hazen per vierkante kilometer hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit getal geeft ook een beeld van de lokale staat van instandhouding van de haas. Gezien de meerdere waarnemingen van hazen in de omgeving van het plangebied (NDFF) en naar aanleiding van de waarnemingen tijdens het nader onderzoek kan geconstateerd worden dat de lokale staat van instandhouding gunstig is.

Het plangebied kan door hazen gebruikt worden voor legers, als foerageergebied en als verbindingszone. Het plangebied wordt gebruikt voor het telen van verschillende gewassen. Zo werd in september 2024 het plangebied waargenomen volgroeid met mosterdplanten, maar was het plangebied in juni 2025 kaal en klaar voor de volgende teelt. Doordat het plangebied periodiek wordt bewerkt met trekkers is het niet jaarrond geschikt voor legers, zie ook figuur 5.3 en 5.4. Het over grote deel van het plangebied zal daarom jaarrond als foerageergebied gebruikt kunnen worden en alleen voor bepaalde periodes voor voortplantingsplekken. De bermen zijn daarentegen wel jaarrond geschikt voor zowel foerageer- als voortplantingsplekken.

Figuur 5.3 en 5.4: Bewerking van de akkers door de trekker en kaal plangebied.

Door de werkzaamheden zal het plangebied voor een bepaalde periode gedeeltelijk ongeschikt zijn en voor een deel permanent. Het permanente gedeelte (bebouwde terrein, figuur 2.10) beslaat het grootste gedeelte. Het overige deel zal tijdelijk gebruikt worden als bouwterrein, maar wordt daarna weer terug gepacht aan agrariërs. Door de werkzaamheden zal daarom ongeveer 7,3 ha (0,073 km²) leefgebied (voortplantings- en foerageergebied) van hazen verloren gaan. Rondom de nieuwe drinkwaterzuivering wordt een gebiedseigen groene inpassing gerealiseerd die zorgt voor een versterkte ecologische verbinding met de omgeving. Denk hierbij aan de realisatie van elzenzingels, vogelbosjes, natuurinclusieve bebouwing en boomgaarden. Hazen komen meer voor in open bosgebieden, akkers en weilanden, waardoor met de werkzaamheden geschikt leefgebied verdwijnt. Hoewel met het nieuwe ontwerp geschikt leefgebied verdwijnt en minder geschikt leefgebied voor hazen wordt teruggebracht zorgt de nieuwe situatie wel voor een verbetering door de afname in verstoring (landbouwvoertuigen en bewerking van de grond). Voor het wegnemen van geschikt leefgebied zijn vervolgstappen noodzakelijk. De nieuwe inrichting kan wel gedeeltelijk gebruikt worden voor de compensatie van het leefgebied van de haas.

5.1.2 Conclusie effectbeoordeling hazen

Bij de voorgenomen bouwwerkzaamheden worden verblijfplaatsen en leefgebied van hazen beschadigd, vernield en verstoord, of aangetast doordat essentiële elementen van het functioneel leefgebied wordt weggenomen. Hiermee is sprake van een overtreding van artikel 11.54 van het BAL. Hiervoor dient een Omgevingsvergunning aangevraagd te worden. De nieuwe inrichting van het plangebied kan gebruikt worden als onderbouwing voor de compensatie van het leefgebied van de haas.

5.2 Kleine marterachtigen

Uit de habitattoets is naar voren gekomen dat in het plangebied leefgebied aanwezig is voor de wezel en hermelijn. Het plangebied en de bermen zijn onderdeel van een groter netwerk aan verbindingen en foerageergebied. De westelijke rand tegen het water kan ook gebruikt worden voor verblijfplaatsen. Het plangebied is niet groot genoeg om zelfstandig een populatie wezel en/of hermelijn in stand te houden, maar maakt wel onderdeel uit van een groter leefgebied.

Doordat het plangebied wordt gebruikt door agrariërs heeft een groot deel van het plangebied niet jaarrond een functie voor de hermelijn en wezel. Een kale akker biedt namelijk niet voldoende dekking voor kleine marterachtigen. Zodra de akker begroeid is met een gewas kan het wel gebruikt worden als foerageergebied. De bermen zijn jaarrond geschikt als foerageergebied en als verbinding tussen gebieden. De westelijke berm, tegen de brede watergang, is ook geschikt voor verblijfplaatsen van de wezel en hermelijn. Met de voorgenomen werkzaamheden kunnen deze functies voor hermelijn en wezel tijdelijk en deels permanent verdwijnen. Hierbij gaat foerageergebied, verblijfplaatsen en verbindingen verloren. De westelijke rand biedt de meeste functies aan en wordt bij de voorgenomen werkzaamheden aangetast doordat de rietkraag deels wordt verwijderd. De gedeeltelijke verwijdering van de rietkraag vindt plaats voor de aanleg van de overstortleidingen uit de drinkwatervoorziening.

Omdat bij de werkzaamheden permanent foerageergebied verloren gaat en verblijfplaatsen en verbindingen worden aangetast is een Omgevingsvergunning voor de wezel en hermelijn noodzakelijk.

Bij de nieuwe inrichting van het plangebied worden verschillende groene elementen teruggebracht, zoals elzenzingels, vogelbosjes, heggen en boomgaarden. Deze elementen zorgen in de nieuwe situatie voor een verbetering van het leefgebied voor de wezel en hermelijn. Mede door het verhoogde aanbod van foerageergebied, verblijfplaatsen en schuilmogelijkheden. Tevens blijft het plangebied daarmee jaarrond geschikt doordat geen gewassen worden verbouwd. De nieuwe inrichting van het plangebied kan gebruikt worden als onderbouwing van de compensatie voor de wezel en hermelijn.

5.2.1 Conclusie effectbeoordeling kleine marterachtigen

Bij de voorgenomen bouwwerkzaamheden wordt leefgebied verstoord of aangetast. Het aanvragen van een Omgevingsvergunning voor de werkzaamheden is noodzakelijk. Tevens moet voor de wezel en hermelijn een compensatiegebied worden ingericht, waarbij de nieuwe inrichting van het plangebied als startpunt kan worden gebruikt. Bij de aanvraag van de Omgevingsvergunning moet worden opgenomen hoe en op welke manier leefgebied van de wezel en hermelijn wordt gemitigeerd en gecompenseerd.

6. Juridische vervolgstappen

Er is tijdens het nadere inventariserende onderzoek leefgebied aangetroffen voor hazen. Het plangebied maakt onderdeel uit van het groter leefgebied. Tevens komt uit de habitattoets naar voren dat de wezel en hermelijn leefgebied hebben in het plangebied, bestaande uit foerageergebied, verblijfplaatsen en verbindingen.

De voorgenomen werkzaamheden zullen tot gevolg hebben dat er verbodsbepalingen van de Omgevingswet door de flora- en fauna-activiteiten worden overtreden. Voor het wegnemen van leefgebied van haas, wezel en hermelijn is een Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten noodzakelijk. Tevens dient een compensatiegebied gerealiseerd te worden die voor een vergelijkbare functie en oppervlakte gebruikt kan worden door hazen, wezels en de hermelijn.

6.1 Aanvullende voorwaarden die gelden vanuit de quickscan

- ✂ Op de westelijke watergang mag geen verlichting gericht worden in verband met een mogelijke verstoring voor vleermuizen. De watergang heeft mogelijk de functie van vliegroute;
- ✂ Werkzaamheden gefaseerd uitvoeren, bijvoorbeeld van oost naar west of van noord naar zuid i.v.m. mogelijk aanwezige grondgebonden zoogdieren, die beschermd worden door de zorgplicht;
- ✂ Riet langs westelijke watergang zoveel mogelijk laten staan i.v.m. broedvogels. Het deel van de rietkraag dat verwijderd moet worden voor het afwateren dient te gebeuren buiten het broedseizoen, dat loopt van half maart tot september;
- ✂ Afschermen van het bouwterrein met rijplaten of paddenwerende schermen in de voortplantingstijd van rugstreeppadden, namelijk vanaf april tot en met augustus. In de winter dienen hopen zand afgeschermd te worden i.v.m. overwinteringslocaties.

6.2 Vergunning

Gedeputeerde Staten kan onder Artikel 8.74 i t/m I van het Bkl een vergunning verlenen. Dit kan alleen indien er sprake is van een zogenaamd wettelijk belang. Dit is voor vogels beperkt tot het belang van volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, of in het belang van flora en fauna, maar kan niet op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang. Voor vleermuizen kan vergunning niet alleen worden verleend worden op grond van genoemde belangen, maar ook op grond van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voorwaarde voor het verkrijgen van een vergunning is verder dat er geen andere bevredigende oplossing is (de alternatieven toets) én dat de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (art. 8.74 i t/m I) of er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (art. 8.74 i t/m I).

Een vergunningsaanvraag wordt onderbouwd met een activiteitenplan. Een activiteitenplan omvat een beschrijving van:

- ✂ De alternatieventoets: waarom vinden de werkzaamheden op de gekozen wijze en locatie plaats;
- ✂ Het wettelijke belang: welk doel wordt met de uitvoering van het project bereikt;
- ✂ De beoordeling van de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten;
- ✂ De wijze waarop en de aantallen waarmee de vervallen verblijfplaatsen worden gemitigeerd en gecompenseerd (zie 6.3);
- ✂ De wijze waarop bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van de beschermde soorten.

De officiële termijn voor het verkrijgen van een besluit van de provincie ten aanzien van de omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten is acht weken, met een mogelijkheid tot verlenging van zes weken. Dit zijn geen fatale termijnen en blijkt in de praktijk dat er rekening gehouden moet worden met termijnen van 20 tot 40 weken. Gezien de lange afhandeltijd én de tijd die nodig is als gewenningsperiode voor mitigerende maatregelen tijdens de ecologisch relevante periode of voor een op kwetsbare periodes aangepaste planning, wordt geadviseerd dit ruim voor het uitvoeren van de werkzaamheden te doen.

6.3 Mitigerende en compenserende maatregelen haas

Voor het hazenleefgebied wat permanent verloren gaat moet een compensatiegebied worden ingericht. Dit kan door de kwaliteit van een al bestaand gebied te verbeteren en daarmee ook de draagkracht of door een nieuw gebied aan te wijzen en dit geschikt te maken voor hazen. Belangrijk is dat dit gebied grenst aan het plangebied of in ieder geval binnen het al bestaande leefgebied van hazen aanwezig is. Met de nieuwe inrichting van het plangebied wordt mogelijk al voor een gedeelte voldaan aan de onderstaande punten. Het inrichtingsplan van Bosch Slabbers kan daarom als startpunt gebruikt worden voor het opstellen van het activiteitenplan.

Om een optimaal habitat te vormen moet leefgebied, zowel voor de aanwezige hazen, als voor de hazen waarvoor wordt gecompenseerd:

- ✂ Jaarrond voldoende voedsel beschikbaar hebben;
- ✂ Meerdere plekken bevatten waar hazen een rustgebied kunnen vinden;
- ✂ Geen barrières bevatten zoals steile (bijvoorbeeld beschoeide) oevers of wegen;
- ✂ Voldoende ruigtestroken, (lijnvormige) beplantingen, hoogstamboomgaarden, ruigtehoekjes en dergelijke bieden, en;
- ✂ Voldoende rust en stilte bieden.

Een deskundig ecooloog kan aangeven welke verbeteringsmaatregelen van de habitat uitgevoerd moeten worden zoals bijvoorbeeld:

- ✂ In uiterwaarden of andere gebieden met regelmatige overstromingen: het aanleggen van hazenterpen van minimaal ongeveer 20 x 30 meter in gebieden die kunnen gaan overstromen. Deze terpen moeten bij de hoogste waterstand nog droog blijven. Hierbij is dekking in de vorm van vegetatie zeer wenselijk;
- ✂ Het aanleggen van soortenrijk grasland kruidenstroken (periodiek maaibeheer), beplantingen, ruigtehoekjes en dergelijke;
- ✂ Maatregelen nemen die zich richten op het beschermen of bevorderen van een voor hazen aantrekkelijke (soortenrijke, permanente) vegetatie:
 - Percelen inzaaien met een graskruiden of klavermengsel;
 - Beperken van het gebruik van pesticiden, stikstofmeststoffen en grondontsmettingsmiddelen;
 - Beperken van de grondwaterstandsverlaging;
 - Niet verjongen van grasland door middel van ploegen maar het opnieuw inzaaien met een graskruiden of klavermengsel;
 - Uitbreiden van het areaal soortenrijk grasland;
 - Grasland beweiden met koeien in plaats van maaien;
 - Gefaseerd maaien;
 - Maaidatum buiten de meest kwetsbare periode, zodat meer jonge hazen overleven;
 - Aanplant van (lijnvormige) houtwallen om dekking te creëren.

Daarnaast zijn de volgende voorschriften voor deze maatregel van belang:

- ✂ Inrichtingswerkzaamheden overdag uitvoeren, niet later dan aanvang schemering;
- ✂ De maatregelen moeten tijdig gerealiseerd zijn, waarbij rekening wordt gehouden met de tijd die een (nieuwe) begroeiing nodig heeft om te kunnen functioneren voor de haas;
- ✂ Maatregelen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden laten plaatsvinden.

Dit nieuwe optimale habitat moet voldoende ontwikkeld zijn voordat de eigenlijke werkzaamheden aanvangen. De nieuw aan te leggen elementen moeten passend zijn bij de structuur en kenmerken van het omliggende landschap.

Maatregelen moeten in de vergunningaanvraag beschreven zijn. Ook moet duidelijk worden aangegeven hoeveel leefgebied, en met welke kwaliteit, verdwijnt in vergelijking met de hoeveelheid leefgebied wat wordt gerealiseerd. De provincie kan voorschrijven dat monitoring van het effect van de te nemen maatregelen nodig is om een goed beeld van het effect op de populatie te kunnen krijgen en de gunstige staat van instandhouding te kunnen toetsen. Bij de planvorming moet ook worden nagedacht over het toekomstig beheer en onderhoud van deze terreinen.

6.4 Mitigerende en compenserende maatregelen wezel en hermelijn

Voor het leefgebied wat permanent verloren gaat moet een compensatiegebied worden ingericht. Dit kan door de kwaliteit van een al bestaand gebied te verbeteren en daarmee ook de draagkracht of door een nieuw gebied aan te wijzen en dit geschikt te maken voor de wezel en hermelijn. Belangrijk is dat dit gebied tijdig en buiten de invloedssfeer van de activiteiten wordt gerealiseerd. Met de nieuwe inrichting van het plangebied wordt mogelijk al voldaan aan de onderstaande punten. Het inrichtingsplan van Bosch Slabbers kan daarom als startpunt gebruikt worden voor het opstellen van het activiteitenplan.

De gebieden die als compensatiegebied worden aangeboden dienen voor de werkzaamheden gerealiseerd te zijn. Ongeschikte gebieden kunnen door een aanpassing aan de inrichting en het beheer geoptimaliseerd worden. Als eerst kan gekeken worden om huidige gebieden te optimaliseren. Indien dit niet mogelijk is, moet nieuw leefgebied zo dicht mogelijk bij het originele leefgebied gerealiseerd worden. Deze maatregelen moeten tijdig gerealiseerd worden omdat de vegetatie tijd nodig heeft om zich te ontwikkelen. Belangrijke punten uit het Kennisdocument voor kleine marterachtigen zijn:

- ✂ De maatregel is duurzaam: Het gebied wordt op een zodanige manier ingericht zodat het na de realisatie perspectief heeft om te blijven bestaan. Het bestaat uit 'levende' vegetatie, waarbij elementen zoals takkenrillen/hopen niet als duurzaam worden gezien, maar als tijdelijke maatregelen die maximaal vijf jaar lang functioneel blijven. Het onderhoud van de inrichting wordt vastgelegd in de beheerplannen van de terreineigenaar of instantie die hiervoor verantwoordelijk is.
- ✂ De maatregel is robuust: Minimaal moet verloren gegaan leefgebied in oppervlakte en/of door kwaliteitsverbetering worden gecompenseerd. Hierbij zijn elementen van minimaal drie meter breed voldoende robuust. Wanneer een element twee tot drie meter breed is en aan één of beide zijdes van het element (totaal minimaal twee meter) extensief beheer wordt toegepast (maaibeleid), waardoor het element 'verbreed' wordt door het extensieve grasland, geldt dit ook als robuust.
- ✂ De maatregel is functioneel: Als het geoptimaliseerde gebied volledig bedekt is met lage ondergroei, uit inheems materiaal bestaat en direct grenst aan (blijvend) grasland, dan geldt dit als functioneel.
- ✂ Het beheer is geborgd: De initiatiefnemer stelt een beheerplan op waaruit blijkt dat het beheer rekening houdt met kleine marterachtigen. Het moet duidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor het beheer van het gebied. Het beheer wordt gefaseerd uitgevoerd, waarbij per jaar maximaal 50% van het element wordt onderhouden. De delen waar wel of niet beheer wordt uitgevoerd, betreffen maatwerk en moeten worden afgestemd op de totale opgave. Wanneer het houtige vegetatie betreft, wordt een periode van minimaal twee jaar voor de fasering aangehouden. Bij niet-houtige vegetatie wordt voor de fasering een periode van minimaal één jaar aangehouden.

De inpassing en uitvoering van deze maatregelen is per gebied verschillend en dient door een deskundige ecooloog te worden vormgegeven.

Indien een nieuw leefgebied wordt gerealiseerd geldt:

- ✂ Er moet het gehele jaar voldoende aanbod aan voedsel aanwezig zijn;
- ✂ Er moeten meerdere geschikte en potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn;
- ✂ Het leefgebied moet tenminste eenzelfde populatie kunnen herbergen als in het oorspronkelijke leefgebied;
- ✂ Er moeten geen barrières aanwezig zijn zoals wegen en oevers met een te steil talud (zoals beschoeiingen);
- ✂ Er moeten voldoende landschapselementen in het nieuwe leefgebied aanwezig zijn. Denk hierbij aan:
 - Kruiden- en faunarijk grasland;
 - Braaklanden;
 - Oeverstructuren en vegetaties;
 - Bosranden met zoom en mantelvegetaties;
 - Kruidenrijke zomen;
 - Hagen en heggen;
 - Houtwallen;
 - Greppels en sloten;
 - Lijnvormige elementen als bermen, greppels en dijken;
 - Grenzen van percelen (akkerranden).

6.4.1 Ecologische begeleiding

De concrete uitwerking van de vereiste mitigerende en compenserende maatregelen vindt plaats in het activiteitenplan. Doorgaans wordt in de vergunning als voorwaarde opgenomen dat de werkzaamheden plaatsvinden onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

De ecologisch deskundige adviseert op grond van de vergunning over:

- ✂ Geschikte locaties voor de mitigerende en compenserende maatregelen, en wijze van plaatsing.
- ✂ Welke maatregelen nodig zijn voor aanvang of tijdens het project, zoals aanpassing van de planning aan kwetsbare periodes of gewenningstijden voor de alternatieve voorzieningen.

6.4.2 Bescherming vogels tijdens het broedseizoen

Tijdens het broedseizoen zijn alle broedende vogels en hun nesten beschermd. Daarom heeft het zin om zoveel mogelijk werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Voor het broedseizoen wordt in principe de periode van 1 maart tot 1 september aangehouden, maar dit zijn geen harde grenzen. Bepalend is of er broedgevallen aanwezig zijn, en dit is afhankelijk van de soort en van klimatologische omstandigheden, die van jaar tot jaar verschillen.

Het is vaak niet mogelijk alle werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden. Dat betekent dat er voorafgaand en/of tijdens de werkzaamheden rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van deze nesten.

Er zijn verschillende mogelijkheden om hier invulling aan te geven. Het is altijd maatwerk en ter beoordeling aan een deskundig ecooloog, en het kan niet uitgevoerd worden zonder ecologische begeleiding.

Opties kunnen zijn:

- ✂ Voorafgaand aan het broedseizoen het werk opstarten en zorgen dat er continu doorgewerkt wordt;
- ✂ Ander maatwerk (locatiespecifiek) op basis van ecologische begeleiding.
- ✂ Indien de werkzaamheden starten tijdens het broedseizoen is vooraf een broedvogelcheck noodzakelijk.

6.5 Zorgplicht

Wij merken op dat te allen tijde de zorgplicht blijft gelden. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet.

Het is mogelijk dat in het plangebied vogels gaan broeden in de rietkraag naast het plangebied of dat algemene amfibieën en zoogdieren in het plangebied voorkomen. Het is daarom van belang de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren en één richting uit te werken. Zo krijgen dieren de kans om te vluchten. Tevens is, als de werkzaamheden starten tijdens het broedseizoen, het noodzakelijk een broedvogelcheck uit te voeren.

6.6 Conclusies

Er zijn verblijfplaatsen en leefgebied aangetroffen en de werkzaamheden leiden tot een overtreding van de verbodsbepaling. Voor hazen, de wezel en hermelijn gaat permanent leefgebied verloren waardoor een Omgevingsvergunning moet worden aangevraagd. Dat betekent dat er een activiteitenplan moet worden opgesteld, met daarin opgenomen een mitigatie- en compensatieplan.

Tabel 6.1: Conclusie haas, wezel en hermelijn.

Soort	Artikel Omgevingswet	Overtreding	Omgevingsvergunning noodzakelijk	Voorwaarden
Hazen	11.54 Bal	Ja	Ja	Opstellen compensatieplan
Wezel & hermelijn	11.54 Bal	Ja	Ja	Opstellen compensatieplan

6.7 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest BV aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies, indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur / documenten

BIJ12 (2024). Kennisdocument kleine marterachtigen: bunzing, wezel en hermelijn. Versie 1.1, juli 2024

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J. & Buys, J.C. (2016). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden. Leiden

Ecologisch onderzoek te Stadhoekweg 1 te Kloetinge (2024). ABO-Milieuconsult B.V.

Toetsingskader bescherming van de haas bij flora- en fauna-activiteiten in de provincie Utrecht (2024).

Internet

Website provincie Zeeland

www.BIJ12.nl

www.NDFF.nl¹ (datum: 2025)

www.soortenbank.nl

www.ravon.nl

www.zoogdierenatlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

¹ In dit rapport worden gegevens gebruikt welke (deels) afkomstig zijn uit de NDFF. Deze mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.